

Ελληνική Εταιρεία Γεωγραφικών Μελετών
«Ο Στράβων»

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Η πατρίδα μας, με όρους όχι μόνο γεωγραφικούς, αλλά επίσης ιστορικούς, πολιτισμικούς, κοινωνικούς είναι πολύ πιο κοντά στους λαούς και τα κράτη της ενδοχώρας μας στα Βαλκάνια, παρά στα «προηγμένα» κράτη, τους Ευρωπαίους εταίρους μας της δυτικής και βόρειας Ευρώπης. Από την Αλβανία μέχρι την Ρουμανία και την συγγενική της Μολντόβα, από την ανατολική Θράκη και την Βουλγαρία μέχρι την Σερβία και την Βοσνία, επικρατούν κουλτούρες που, όχι μόνο λόγω της Ορθόδοξης πίστης, είναι οικείες στους Έλληνες. Η κληρονομιά δύο μεγάλων αυτοκρατοριών, της Ανατολικής Ρωμαϊκής και της Οθωμανικής, όπου ο ελληνικός κόσμος είχε κυρίαρχη η έστω σπουδαία (διά του Οικουμενικού Πατριαρχείου) μετοχή, παραμένει πανταχού παρούσα και, αναπόφευκτα, ορίζει την στάση και τις κινήσεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στο παρόν και το προσεχές μέλλον.

Οι σχέσεις με τους βαλκανικούς γείτονές μας, στην μετά το 1990 εποχή, πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την κοινή αυτή κληρονομιά. Βαλκανική πολιτική της Ελλάδος, δεν νοείται περιορισμένη στα λεγόμενα Δυτικά Βαλκάνια, δηλ. στην Αλβανία και τα κράτη και οντότητες που προέκυψαν από την διάσπαση της Γιουγκοσλαβίας του Τίτο. Η σημασία των σχέσεων με την Βουλγαρία και την Ρουμανία, είναι τουλάχιστον το ίδιο σημαντική. Η Ρουμανία, ακόμη και μετά την δική μας κρίση χρέους του 2010, παραμένει η καρδιά του οικονομικού χώρου μας, ενώ η Βουλγαρία, παρευξείνια επίσης χώρα με πλούσια μεσαιωνική παράδοση, κατέχει στρατηγική θέση στην Ν.Α. Ευρώπη, μεταξύ Βελιγραδίου και Κωνσταντινουπόλεως, ανάμεσα στον Δούναβη και την Ροδόπη.

Η πολιτική μας στα Βαλκάνια, δεν μπορεί να ασκείται ερήμην των ευρωπαϊκών και ευρωατλαντικών θεσμών στους οποίους εμείς πολύ ενωρίς ενταχθήκαμε, αλλά δεν επιτρέπεται να εξαντλείται στην συμμόρφωση με τις αντιλήψεις που εκπορεύονται από τις Βρυξέλλες. Η Ελλάδα να κινείται με γνώμονα τον γεωπολιτικό προσανατολισμό της και την γεωπολιτισμική της υπόσταση. Την αμέσως μετά την πτώση του σοβιετικού συνασπισμού περίοδο ο Βρετανός δημοσιολόγος Ian Mortimer προέβλεπε στους Financial Times για την Ελλάδα σπουδαίο μέλλον στην συνεργασία με τις νεόφυτες δημοκρατίες των Βαλκανίων. Η πρόβλεψή του έγινε πράξη, σε κάποιο βαθμό, στο οικονομικό πεδίο, από το έτος 2000 και για μία δεκαετία περίπου, μέχρι που η μετατροπή της χώρας σε αποικία χρέους αφάνισε την παρουσία μας, και μάλιστα των τραπεζών μας.

Σήμερα ούτε είναι δυνατόν, ούτε επιθυμητό, να γίνεται λόγος για «οικονομική διείσδυση» στα Βαλκάνια. Οι οικονομίες των κρατών της χερσονήσου συγκλίνουν πλέον σε όγκο η μία την άλλη. Από δεκαετίας περίπου η Ρουμανία εμφανίζει ΑΕΠ, υψηλότερο της Ελλάδος, αν και η έξωθεν προκαλούμενη πολιτική αναστάτωση έχει πλήξει σοβαρά την οικονομία της. Η Βουλγαρία πάλι, υπό την ηγεσία του Πρωθυπουργού Ρούμεν Ράντεφ, οικοδομεί πολιτική σταθερότητα, προϋπόθεση βελτιώσεως των οικονομικών μεγεθών της χώρας. Στην Σερβία διεξάγονται κοινοβουλευτικές εκλογές την Κυριακή, 25 Οκτωβρίου, όπου ο Αλεξαντάρ Βούτσιτς, κατά το προηγούμενο του Ράντεφ, αγωνίζεται να παραμείνει στο πηδάλιο της χώρας, απέναντι στο Κίνημα των Σπουδαστών, πλέον ως πρωθυπουργός.

Αυτά ενώ η Βοσνία- Ερζεγοβίνη δοκιμάζεται από αλληπάλληλες κρίσεις με επίκεντρο την σερβική συνιστώσα της, την Ρεπούμπλικα Σρπσκα. Στο πλαίσιο αυτό η συνομολόγηση αμυντικής καλουμένης συμφωνίας τον Μάρτιο 2025 μεταξύ Κροατίας-Αλβανίας-Κοσόβου, δηλ. δύο κρατών μελών του ΝΑΤΟ και μιας οιονεί κρατικής οντότητας-προτεκτοράτου του ΝΑΤΟ, δεν συμβάλλει στην εμπέδωση σταθερότητας στα δυτικά Βαλκάνια. Η εν λόγω συμμαχική σχέση δεν επηρεάζει μόνο την Σερβία, τον προφανή στόχο, αλλά επίσης τη λειτουργία της Β - Ε, το Μαυροβούνιο και τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας(ΔΒΜ).

Σημαντική παράμετρο της ηρεμίας και σταθερότητας στα Βαλκάνια αποτελεί η εκκλησιαστική ειρήνη, η οποία αποτελεί ζητούμενο στο Μαυροβούνιο και την ΔΒΜ, όπου το Φανάριον αγωνίζεται επίμονα να διατηρήσει τον καθοδηγητικό ρόλο του, εν μέσω του ουκρανικού σχίσματος.

Στο παραπάνω πλαίσιο, εντυπωσιακή προέκυψε η συμφωνία Ελλάδος - Βουλγαρίας για παράδοση των οστών του τσάρου Σαμουήλ (997-1014) στις αρχές της Σόφιας, έναντι της επιστροφής στην Ελλάδα πολυτίμων εκκλησιαστικών κειμηλίων που είχαν αφαιρεθεί από τις Μονές Εικοσιφοινίσσης και Τιμίου Προδρόμου Σερρών, κατά τον Α ´ Π.Π.

Ο ΣΤΡΑΒΩΝ, επικροτεί, κατ αρχήν, την συμφωνία αυτή, ως λίαν σημαντική, για την εμβάθυνση των δεσμών των δύο χωρών προς κοινή συμπόρευση, εντός και πέραν της Ε.Ε. Η συμφωνία ενισχύει τη θέση εκατέρου των δύο κρατών απέναντι στο αφήγημα που εκπορεύεται από την κυβέρνηση των Σκοπίων, κατά παραβίαση των υποχρεώσεών τους. Η συμφωνία, παρά τις ελλείψεις της, παρά το γεγονός ότι δεν αναφέρεται στο σύνολο των αρπαγείων εικόνων και ιστορημένων βυζαντινών χειρογράφων (βλέπε άρθρο 126 της συνθήκης του Νειγύ,1919), δυνητικά αποτελεί σημείο καμπής στις ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις. Η Ελλάδα όμως, οφείλει να απαιτεί την επιστροφή του συνόλου των συληθέντων θησαυρών, σύμφωνα με τους καταλόγους που έχουν καταρτισθεί από το ΥΠΕΞ και το Υπουργείο Πολιτισμού και όπως προνοεί το ως ανωτέρω άρθρο 126. Παράλληλα, επιβάλλεται προσοχή και φροντίδα, ώστε η 3η Οκτωβρίου 2026, να είναι σταθμός προς τα εμπρός και όχι αφορμή ανάξεσης συμβάντων του παρελθόντος που θα προκαλέσουν οπισθοδρόμηση.

Η Βουλγαρία θα συνεχίσει να είναι πολύτιμος για εμάς εταίρος. Μέσω Βουλγαρίας προσεγγίζουμε την ακτή του Ευξείνου, στις παλαιές Ελληνίδες πόλεις της Βάρνας (Οδησσού) και του Μπουργκάς (Πύργου), και συγκροτούμε τον πολύτιμο για τα συμφέροντά μας διάδρομο μεικτών μεταφορών μέχρι την Κωνσταντία, ανεξάρτητο και προγενέστερο του φιλόδοξου, «Κάθετου Άξονα» Νότου-Βορρά μεταφοράς αμερικανικού κυρίως υγροποιημένου φ.α. (LNG).

Η σχέση με την Βουλγαρία και την Ρουμανία είναι εξ υπαρχής στρατηγική. Προηγείται των βλέψεων του ελληνικού και του ξένου κεφαλαίου.

Η σχέση αυτή δεν μπορεί να μπαίνει στο κρεβάτι του Προκρούστη ημεδαπών και αλλοδαπών επιχειρηματικών συμφερόντων ηη προσωποπαγών βλέψεων.

Οι τρεις χώρες μας αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους για την ασφάλεια και σταθερότητα στην Ν.Α. Ευρώπη και τον Εύξεινο, δικαιούνται και οφείλουν να βλέπουν πέραν από τον ορίζοντα, ενίοτε ατελέσφορων, γεωοικονομικών διαπλοκών.

**ΣΤΡΑΒΩΝ ο εξ Αμασείας,
Αττικό Λεκανοπέδιο,
Δευτέρα, 5 Οκτωβρίου 2026**